

tandem istius vel illius feriae sit officium, in ea nos sumus sententia, ut S. Congregatio nihil pro una aut altera methodo sequenda definiens respondeat, id *relinqui in facultate episcopi ordinantis, cui tamen liberum erit sequi locorum consuetudinem.*

Hinc singulis quaesitis respondendum putamus:

Ad 1. „Verba Pontificalis romani: *Nocturnum talis diei*, intelligi de unico nocturno feriali, vel de primo dominicae, ut in Psalterio, id est duodecim psalmorum cum suis antiphonis de tempore, quem episcopus ordinans designare potest, vel ipsius diei quo habet ordinationem, vel alterius pro suo arbitrio.

Ad 2. „Provisum in primo.“

Ad 3. „Provisum in primo.“

Ad 4. „In casu dicendum nocturnum feriale ut supra, qui respondeat illi diei, quo facta est sacra ordinatio.

S. C. resp.: Ut in *Voto Magistri Caeremon.* Die 11. Aug. 1860.

(Anal. J. P. 1861 p. 342 et 351.)

SUBDIACONUS.

1) In Absolut. cadaveris.

Vd.: *Absolut. Mort.* (crux.)

2) Canonicus collegiatae.

Ad relationem, Canonicum Subdiaconum Collegiatae Patavinae Dioec. inter missarum solemniam renuere librum sustinere ad praescriptum rubricarum, S. C. Episcopo scribi mandavit pro rubricarum observatione. n. 2195 die 20. Novembris 1662.

3) Crucifer.

Abusum deferendi crucem per Subdiaconum vel Diaconum non Canonicum ultimo loco ordinatum, in processione post benedictionem palmarum in Cathedrali Froiae contra Caerem.

introducendum tollendum et in posterum servandum esse Caeremoniale. n. 3276 die 24. Maji 1664.

In Processionibus quibusdam solemnioribus, utpote Candelarum, Palmarum, Fer. V. et VI. majoris Hebdomadae, Sabbati s., in Absolutionibus Defunctorum et quoties Episcopus pontificaliter celebraturus in Eccles. Cath. processionaliter procedit a Sacrario. . . Subdiaconus, etiam Canonicus deferre debet crucem; *in aliis autem Processionibus, a supradictis aliis*, Cruciferarius consuetus ipsam deferet Superpelliceo vel Tunicella indutus, nullo autem modo Pluviali. n. 15 ad 18. die 16. Mart. 1591.

Vd.: *Cruciferarius.*

In Processione a sacello ad altare majus praecedit Thuriferarius, deinde ceroferarii cum candelis accensis medium habentes alterum (non missae) Subdiaconum paratum tunicella crucem deferentem.

Si fuerit Archiepiscopus aut eo major aut habens privil. crucis, crux defertur ante Canonicos paratos tantum, non autem ante alios de clero, imagine Crucifixi ad ipsum versa.

Caer. Ep. l. II. c. VIII. n. 2427. l. II. c. XV. n. 8.

Si erit Archiepiscopus, praecedet capellanus (*in process. a sacello ad alt. maj. in Parasc.*) cum cruce velata et procedentibus clero ante crucem, et post eam Canonicis paratis. Si non erit Archiepiscopus, non portatur crux. *Ibid.* l. II. c. XXV. n. 8.

In Process. *Purificat B. M. V.* ante crucem praecedit thuriferarius, post eum duo Acolythy cum candelabris et cereis ardentibus medium habentes Subdiaconum paratum planeta plicata super albam sine manipulo portans crucem.

Quodsi erit Archiepiscopus, crux portabitur solummodo ante Canonicos tantum.

Ibid. l. II. c. XVI. n. 15. *Idem fit in process. Dom. Palm. Ibid.* c. XXI. n. 8. Dum Episcopus dicit. ult. Evang. (*Fer. V. in coena Dom.*) alter (non missae) Subdiaconus accipit crucem velatam velo violaceo. *Ibid.* l. II. c. XXIII. n. 10.

In Process. *Parasceve* ad accipiendum SSmum praecedet Subdiaconus paratus cum cruce denudata inter duos ceroferarios candelas accensas deferentes. *Ibid.* l. II. c. XXV. n. 30.

In Process. ad Absolutionem circa feretrum praecedunt duo Acolythy cum thuribulo et navicula et cum vase aquae bened. et aspersorio tum duo Acolythy candelas accensas deferentes medium habentes Subdiaconum, qui cantavit epistolam, paratum deferentem crucem, qui pergit ad pedes loci, nisi fiat absolutio praesente corpore, quo casu Subdiaconus collocabitur ad caput Defuncti, quicumque ille sit. *Ibid.* l. II. c. XI. n. 14, 15.

4) Dignit. et Canonicor.

Vd.: *Diaconus et Subd. Missae Dignit.*

5) Episcopi in Missa.

Vd.: *Diaconus et Subd. Missae Episcopi.*

De reverentia Subdiaconi ad impon. manipul. cf. *Reverentia erga Episcop.* (decr. n. 3845.)

6) Non legit. Evangel. cum lectione in choro.

Vd. *Nativit. Dom.* (Off. cantor. decr. n. 4681.)

7) Genuflexio.

Ad dub.: An in missis sol., quae celebrantur in altari, quo publice veneratione SS. Sacramentum est expositum, Subdiaconus sustinens patenam debeat genuflectere, quando celebrans post offertorium genuflexus thurificat SSmum, sicut genufl. in actu consecrationis et elevationis? S. C. resp.: Ne-

gative. n. 4322 ad 1 die 11. Febr. 1764.

Vd. *Genuflexio Diaconi et Subd.; Subd.* (tenet Patenam.)

8) Incensat SSmum ad elevationem in missa de Req.

Vd.: *Instructio Clem.* §. XXXI. n. 23; *SS. Sacram.* (Thurif.)

Subdiaconus ad elevationem imposito per aliquem Acolythum thure in thuribulum SSmum thurificabit genuflexus in cornu Epistolae. *Caer. Ep.* l. II. c. XI. n. 8.

9) An Minorista loco Subdiaconi fungi potest?

Debeat aliquis constitutus in ordinibus minor. extra casum necessitatis epistolam cantare? Vd.: *Epistola* (a quo etc.) *Minorista.*

Ad dub.: An Canonici insignis Collegiatae Ecclesiae S. Nazarii Mediolani in minoribus ordinibus constituti exercere valeant officium Subdiaconi, ministrando solemniter celebranti induti Dalmatica, aliisque sacris vestibus, sed absque manipulo? Et quatenus negative.

Et S. eadem R. C., partibus informantibus auditis, ad relationem Emmi, et Rmi Dom. Card. Corradini, respondendum censuit.

„Negative.“

Et ita declaravit, ac servari mandavit. N. 3860 ad 1. Die 23. Septembris 1713.

Ad dub.: An pariter permitti possit ut Clericus Regularis interdum nec Tonsura initiatus, Subdiaconi officio fungatur in Missa solemnibus; dum alter vel Sacerdos, vel in majoribus constitutus Ordinibus adest, qui ut Subdiaconus inservire potest eidem Missae solemnibus? S. eadem C. . . respondendum censuit.

„In casu necessitatis, dummodo non sit alter; sed debere esse Clericum.“

Atque ita rescripsit ac servari mandavit. N. 5126 ad 5 die 22. Julii 1848.

(Et Corresp. de Rome 1848—49. Ed. II. p. 41.)

10) Quis est, si Presbyter et Diaconus Celebranti ministrant?

Quum in Missa solemnibus Officia Diaconi et Subdiaconi adimpleri debent a duobus, quorum alter est Ordinis presbyteralis, alter Ordinis diaconalis, a quo ex his duobus conveniens est ut, Subdiaconi munus expleatur?

S. C. resp.: Esse indifferens.

Die 7. Septembris 1850.

(Corresp. de Rome die 24. Augusti 1851 p. 343.)

11) In Sabbato s.

Post cantatam Epistolam et osculationem manus Episcopi Subdiaconus dicat verba: *Annuntio etc.* Absente vero Episcopo non fiat annuntiatio (attamen assistente Episcopo fiat).

N. 3006 ad 1 et 2 die 28. Novembris 1682.

12) Ad Sanctus.

Ad dub.: Rubrica missalis titulo 8 postquam n. 9 dixit, quod Subdiaconus ante medium altaris sustinere debeat Patenam, n. 11 praescribit, ut ad *Sanctus* accedere debeat cum Diacono ad altare ad dicendum *Sanctus etc.* An tolerandus usus earum Ecclesiarum, in quibus Diaconus non accedit? S. C. resp.:

Servetur cujuscumque loci consuetudo. N. 4669 ad 32 die 12. Novembris 1831.

13) Tenet librum.

Ad dub.: An Diacono Evangelium cantante, Subd. teneatur sustinere librum sive ante pectus sive in legili existentem

seu potius servanda sit consuetudo vigens in Ecclesia Casalen.? S. C. resp.: Affirmative ad primam partem, negative ad secundam. N. 4235 ad 3 die 15. Septembris 1753.

Vd.: *Subdiacon. Canon. Colleg.*

14) Tenet Patenam.

Post oblationem hostiae et vini factam accipit Subd. de manu Diaconi patenam, quam veli extremitate adjuvante caeremoniario contegit eamque elevatam sustinet usque ad *Pat. nost.* stans retro in loco consueto et conveniente; *nec movet se nisi cum ad elevationem SSmi genuflectit*; quo elevato statim surgit; et cum Celebrans dicit: *Et dimitte nobis etc.* facta genuflectione accedit ad altare in cornu Epistolae et patenam Diacono offert.

Caer. Ep. l. I. c. X. n. 6., l. II. c. VIII. n. 6373 cf. *Patena.*

Subdiaconus non sustinebit patenam in *missa Def. Ibid.* l. II. c. XI. n. 6.

SUBDITUS.

1) Ratione originis.

In Constitutione Innocentii XII. lata die 4. Novembris 1694 cujus initium: *Speculatores* expresse cavetur: Subditus ratione originis is tantum sit ac esse intelligatur, qui naturaliter ortus est in ea dioecesi, qua ad ordines promoveri desiderat; dummodo tamen ibi natus non fuerit ex accidenti.

(Ex resol. diei 20. Augusti 1803. *Auximana.*)

Cum alias quaesitum fuit generice, an et cui ordinario subesset presbyter Carolus, G. Cene, e cujus dioecesi erat oriundus; an H. in cujus dioecesi per plures annos commoratus fuerat ac bona acquisiverat, S. Cong. sub die 17. Decembris anni proxime praeteriti respondit subjacere utrique. Quia tamen descendendo ad particulares ef-

SUBSTITUTUS.

1) Canonicorum in choro.

Vd.: *Coadjutor Canon.*

Spoletana.

Prior, Canonici et Beneficiati suburbanae Collegatae s. Petri Civitatis Spoleti sese invicem ab immemorabili tempore in chorale servitium substituere solent, licet absint substituentes a Civitate et Dioecesi: dummodo tamen substituti vacent choro et praestita substituentes intra annum restituant servitia, exceptis diebus octo, quos condonari sinunt Constitutiones pro ea Ecclesia editae anno 1661 a clar. mem. Card. Facchinetti Episcopo tunc Spoletano. Hanc ipsam substituendi facultatem tribuit sibi Prioris Coadjutor: eaque insuper est inveterata consuetudo, ut proficiscentes extra Civitatem et Dioecesim permutent cum residentibus conciliares vacationes, quibus intra annum gaudent ex intervallo et interessentes choro divinum abjiciant Officium ad Missam celebrandam sive pro implendis legatorum oneribus sive in proprium commodum, quamvis nemo intersit celebrationi; vel ad excipiendas de licentia Ordinarii confessiones; quo munere inter Capitulares unus Prior, qui animarum curam exercet, ex officio fungitur.

Post hanc igitur diuturnam observantiam in dubium venit hujusmodi consuetudinis ac Vestrum idcirco oraculum postulavit super infrascriptis dubiis. Plura hinc Capitulares, per Spoletinum Episcopum auditi, in eorum resolutione capitulari deduxerunt, ut tolerabiles suaderent ipsorum consuetudines. Eis accesserunt Canonici alterius Collegatae s. Gregorii ac de simili testati sunt eorum observantia quoad mutuam dumtaxat substitutionem in servitium chori et permutationem vacationum. Nunquam enim inter ip-

fectus subjectionis, videtur durum oratori hoc duplex jugum, citato agente Episcopo C. supplicat pro responsione ad infrascripta.

1. An possit cogi ab Episcopo ad praestandam ei obedientiam consuetam in Dominica in Albis cum sub eadem die vocetur ad obedientiam ab Archiepiscopo. Et quid si vocetur sub alia die?

2. An cogi ad visitationem personalem quotannis, cum quotannis ab Archiepiscopo etiam visitetur?

3. An si, quando orator moratur per aliquot dies in dioecesi ob sua negotia, possit ab Episcopo cogi ad functiones publicas vel privatas in illis diebus obtingentes, ad quas tenentur veri dioecesani.

4. An orator eveniente casu teneatur solvere subsidium charitativum utrique Episcopo.

5. An teneatur concurrere ad solutionem spoliis cum clero utriusque dioecesis.

S. Congr. respondit ad primum: in illa dioecesi, in qua reperitur. Ad secundum ut ad proximum. Ad tertium: affirmative. Ad quartum: ubi possidet beneficium. Ad quintum ut ad proximum.

(Correspond. de Rome die 24. Julii 1851 p. 320.)

2) Regularis.

(Quis est?)

Ex facto constat, quod Aloysius Rouchi professionem emisit in Monasterio s. Mariae de Sagittacio. Ex professione religiosa oritur subjectio. *Tamburin.* de Jur. Abbat. disput. I. quaest. 2. num. 2.

(Ex resol. diei 15. Maji 1802. *Anglanen.*)